

«Гріх»

■ Олесь Санін та Сергій Михальчук під час зйомок фільму «Гріх».

Автор сценарію та режисер **Олесь Санін** ■ оператор **Сергій Михальчук** ■ монтаж **Андрій Санін** ■ композитор **Володимир Губа** ■ редактор **Олена Москаленко** ■ продюсер **Олександр Коваль** ■ «Укркінохроніка», 1999 ■ Фільм нагороджено срібною медаллю Люм'єрів. Москва, Дім Ханжонкова, 2000 рік.

ий
кінорежисер **Олесь Санін** є учнем **Леоніда Осики** і закономірно, що він зняв фільм, присвячений учителеві, його кіношедевр «Камінний хрест».

«Гріх»

Через 32 роки після того, як у Русові, на батьківщині Василя Стефаника, знімався «Камінний хрест», Олесь Санін з кіногрупою приїхав туди, привіз копію фільму Осики, зібрав людей, знайшов кіномеханіка (тут, як і в багатьох містах і селах України, вже давно не показують кіно), і показав «Камінного хреста». Картину дивилися й ті, хто брав участь у зйомках. А потім вони згадували, як це відбувалось. Сама ідея цікава, і навіть важко пригадати, чи спадало щось подібне кому на думку. Олесь Санін, який сам і читає за кадром свій текст, оскільки мова йде від першої особи, підкреслює, що він хотів пізнати таємницю фільму, його творення, заглибитись у середовище, в якому тоді це диво постало. У фільмі дуже доречною є ця особиста інтонація, зізнання, що шанований вірєць залишився недосяжним для нього.

Не можна вернути той час, зафіксований Валерієм Квасом і збережений на плівці. Не можна повторити прохід сліпих музик, танець селян і старого Івана Дідуха зі своєю жінкою. Можна знову і знову вдивлятися в ці чаклунські кадри, вслухатися в щемливі акорди музики Володимира Губи, що стали камертоном великої драми людей, яких невблаганна доля відриває від рідної землі. І це поєднання кадрів з фільму Осики, дещо трансформованих заради увиразнення,

і кадрів, знятих камерою Сергія Михальчука, було чи не найтруднішим завданням, яке автори розв'язали з честю. «Як «профі» я знаю, як важко поєднати кадри з такого фільму, яким є «Камінний хрест», із кадрами власними. Поєднати, щоб вони не конфліктували, а навпаки, доповнювали одне одного». Ці слова, зворушений майстерністю фільму «Гріх», сказав на прем'єрі фільму в Будинку кіно Юрій Ілленко.

У Леся Саніна – подвійне повернення: до часів Василя Стефаника, тому що без цього болю, закодованого письменником у стислих новелах, не збагнути фільму Осики, і до часів творення фільму, коли молодий, енергійний Осика зарядив енергією не тільки кіногрупу, а й все село, коли на його прохання люди витягали зі скринь одяг, який берегли на смерть, коли на його прохання відкрили зачинену владою церкву і священник правив панахиду. Яким високим був культ мистецтва кіно, свідчить те, що Осика переконав священника відправити панахиду не по мертвих, а по тих, хто відбуває до Канади, тобто по героях фільму. Це було порушенням релігійних канонів, але це не зупинило режисера, він згодився гріх узяти на себе. Хіба не драма високої жертвовності? Хіба не варто було сьогодні зняти про це фільм?

Олесь Санін тактовно і обережно торкається моментів творення «Камінного хреста». Про Осика говорять герої його фільмів, але не актори, а учасники масовки. Небагатьом свідкам автор дає слово, але ті, хто говорить, залишають неминуще враження як самою говіркою, так і настроєм. Документаліст і сьогодні підтверджує цінність автентичного. А це означає істинність, віднайдення тих самих джерел, до яких тут долучився його учитель. Санін іноді вдається до рефренів з «Камінного хреста», як, наприклад, в епізоді з літньою жінкою, яка розповідає про участь у зйомках, а тоді йде до хати, зачинивши двері, і через деякий час виходить уже в національному вбранні: точнісінько так, як виходила родина Дідуха з хати, помінявши свій звичний одяг на «панський»... У фіналі картини Санін показує Леоніда Осика, який дивиться фільм «Гріх». Глибока зосередженість майстра – вертання із драматичного сьогодні в безмежно дороге минуле.

І нарешті, ще один важливий аспект - особистісну й мистецьку позицію автора фільму. Власне, вона вже була заявлена в його попередніх картинах, зокрема у «Зимному», де йшлося про жіночий монастир поблизу Володимира-Волинського. Увага до жертвовних людей, які зберігають духовні начала народу, стала визначальною в його творчості, вона домінує в задумах наступних картин. «Гріх» засвідчує, що глибинні шари нашого кіно, незважаючи на фінансову кризу, натиск та експансію аморального кіно, вціліли. Що вони не просто вціліли, а вони життєдайні. Олесь Санін, який вже встиг набути фаху не тільки актора, режисера, а й продюсера, став лідером молодіжного кінематографічного загалу України. Тих, хто не хоче покидати свою професію, хто хоче знімати українські фільми. Дай Боже, що їхні наміри збулися і щоб вони не наслідували чужому, а знайшли власну дорогу, як її знайшов Олесь Санін.

Лариса Брюховецька